

Danske småbørnsfamilier ligger i top med fuldtidsarbejde

Af Christian Egander Skov, Programleder ved Tænketanken Prospekt
ces@taenketankenprospekt.dk

Hurtigt resumé

- **Danske familier med småbørn ligger i top i OECD, når det gælder fuldtidsarbejde.**
- **Danske forældre indtager en 6. plads i OECD-sammenhæng med 68,6 procent i fuldtid.**
- **Det skal ses i lyset af, at Danmarks andel af fuldtids-beskæftigede blandt 25-54-årige generelt ikke ligger højt i OECD. Her indtager vi kun en 16. plads.**

Prospekt-analyse, april 2024

Christian Egander Skov

Danske småbørnsfamilier ligger i top med fuldtidsarbejde

Danske familier med småbørn ligger i top i OECD, når det gælder fuldtidsarbejde. Det skal ses i lyset af, at Danmarks andel af fuldtidsbeskæftigede blandt 25-54-årige generelt ikke ligger højt i OECD. Det viser denne analyse fra Tænketanken Prospekt.

Baggrund

Danskerne står over for to modsatrettede ønsker fra regeringspartierne. Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen peger på, at danskerne skulle føde flere børn.¹ Statsminister Mette Frederiksen har peget på, at de skal arbejde mere i lyset af den sikkerhedspolitiske udfordring.

Statsministeren indledte allerede i efteråret 2023 en debat om danskernes arbejdstid. Det var nødvendigt, at danskerne arbejdede mere. Statsministeren har specifikt peget på, at flere skal gå fra deltidsarbejde til fuldtidsbeskæftigelse.²

Frygten for mangel på arbejdskraft som en af fremtidens dominerende strukturelle udfordringer ligger også bag det paradigmeskift, regeringen tegnede op i august 2023, da regeringstoppen slog fast, at arbejdskraft er den nye valuta i dansk politik.³ Et specifikt element af debatten har drejet sig om børnefamiliers vilkår og mulighed for selv at indrette deres tilværelse, herunder opnå fleksibilitet og balance mellem familie- og arbejdsliv.

Debatten om børnefamiliers vilkår hænger desuden sammen med den demografiske krise, der på lang sigt er en motor bag manglen på arbejdskraft.⁴ Er ønsket at sikre fremtidens arbejdsudbud, kan gunstige vilkår for børnefamilier rimeligvis ses som en nødvendig investering i fremtiden.⁵

I denne analyse kigger vi på arbejdsbyrden angående lønnet arbejde for danske børnefamilier relativt til børnefamilier i andre OECD-lande og holder det op imod arbejdsbyrden for arbejdsstyrken i det hele taget.

¹ Løkke sender opfordring på årsmøde: "Vi skal have nogle flere børn!", Altinget 16/3 2024
<https://www.alinget.dk/artikel/loekke-sender-opfordring-paa-aarsmoede-vi-skal-have-nogle-flere-boern>

² "Mette Frederiksen i nyt angreb på svigtende arbejdsmoral i Danmark", DR 28/9 2023:
<https://www.dr.dk/nyheder/politik/mette-frederiksen-i-nyt-angreb-paa-svigtende-arbejdsmoral-i-danmark>

"Mette Frederiksen får kritik for at koble krig og arbejdstid sammen". *Berlingske* 21/3 2024:
<https://www.berlingske.dk/politik/mette-frederiksen-faar-kritik-for-at-koble-krig-og-arbejdstid-sammen>

³ "Regeringens top kommer med en markant erkendelse – og taler om en »ny valuta«, der skal styre dansk politik", *Berlingske* 12/8 2023: <https://www.berlingske.dk/politik/regeringens-top-kommer-med-en-markant-erkendelse-og-taler-om-en-ny-valuta>

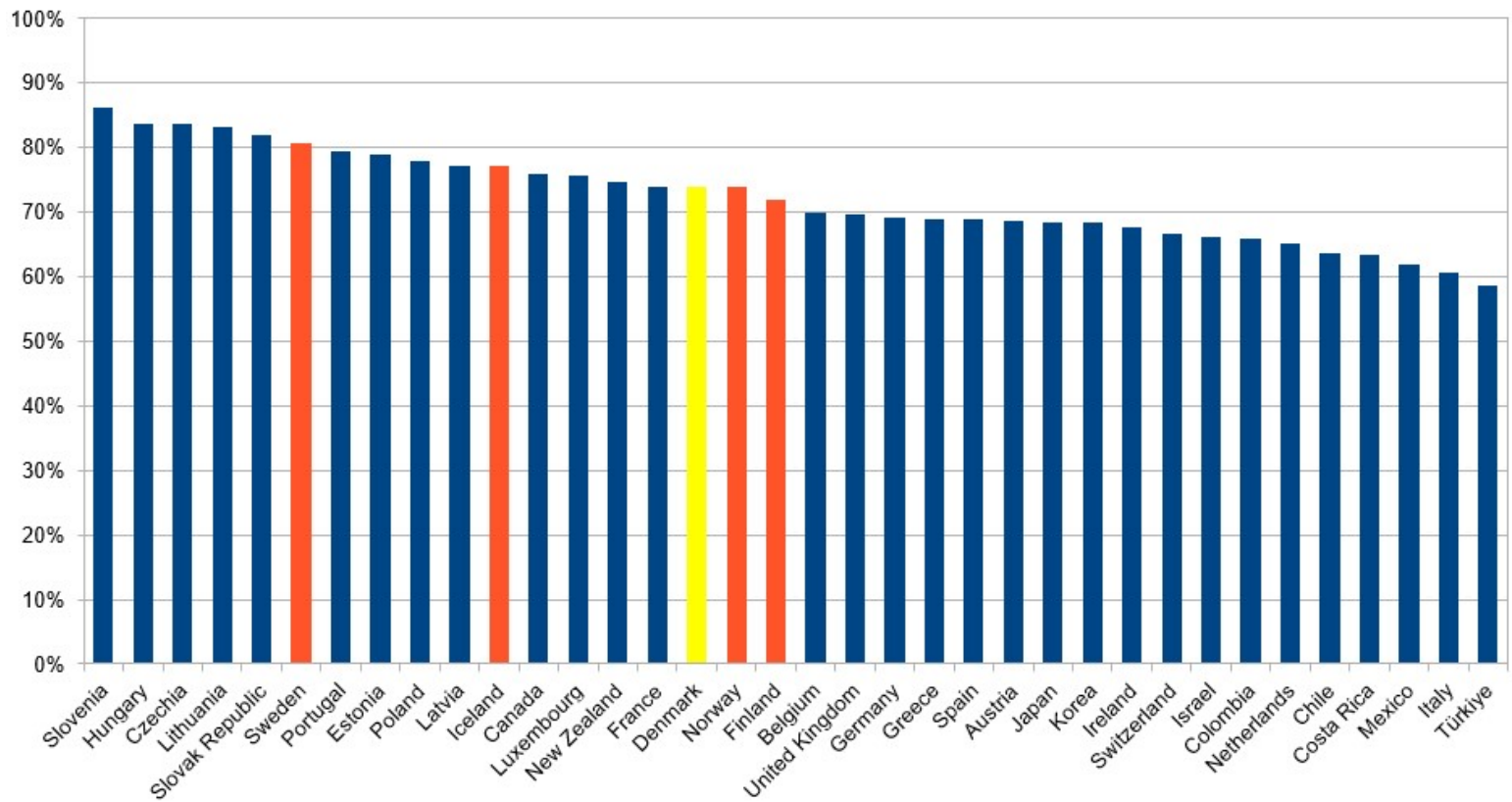
⁴ "Sådan ser Danmark ud i 2100: »Vi står over for forandringer, de færreste kan forstå«, Politiken 12/3 2024:
<https://politiken.dk/danmark/sundhed/art9773487/%C2%BBVi-st%C3%A5r-over-for-forandringer-de-f%C3%A6rreste-kan-forst%C3%A5%C2%AB>

⁵ Christian Egander Skov, "Vi ofrer familien i ligestillingens navn", *Berlingske* 30/1 2024:
<https://www.berlingske.dk/kommentatorer/christian-egander-vi-ofrer-familien-i-ligestillingens-navn>

Danskerne arbejder hverken lidt eller meget

Ud fra OECD's database for arbejdsmarkedsdata kan procentdelen af 25-54-årige i fuldtidsarbejde fastlægges.⁶

Andel af 25- til 54-årige i fuldtidsarbejde ifølge OECD's definition (år 2021 eller nærmeste tidligere år)

Figur 1: Andel af 25- til 54-årige i fuldtidsarbejde ifølge OECD's definition (år 2021 eller nærmeste tidligere år)

I Danmark ligger dette tal på 73,8 procent for alle mellem 25 og 54 år. Dette betyder, at Danmark ligger på niveau med et land som Norge (73,7), mens vi ligger noget efter både Sverige (80,7) og Island (77,2), hvor en større del af befolkningen altså er i fuldtidsarbejde ifølge OECD. Til gengæld ligger vi en smule foran Finland (71,7).

Danmark ligger nr. 16 ud af 36 og indtager således en position solidt i midterfeltet.

Ser vi på tallene for mænd hhv. kvinder i samme aldersgruppe, kan vi se at andelen af mænd i fuldtidsarbejde er en del højere (79,4) end andelen af kvinder (68,0).

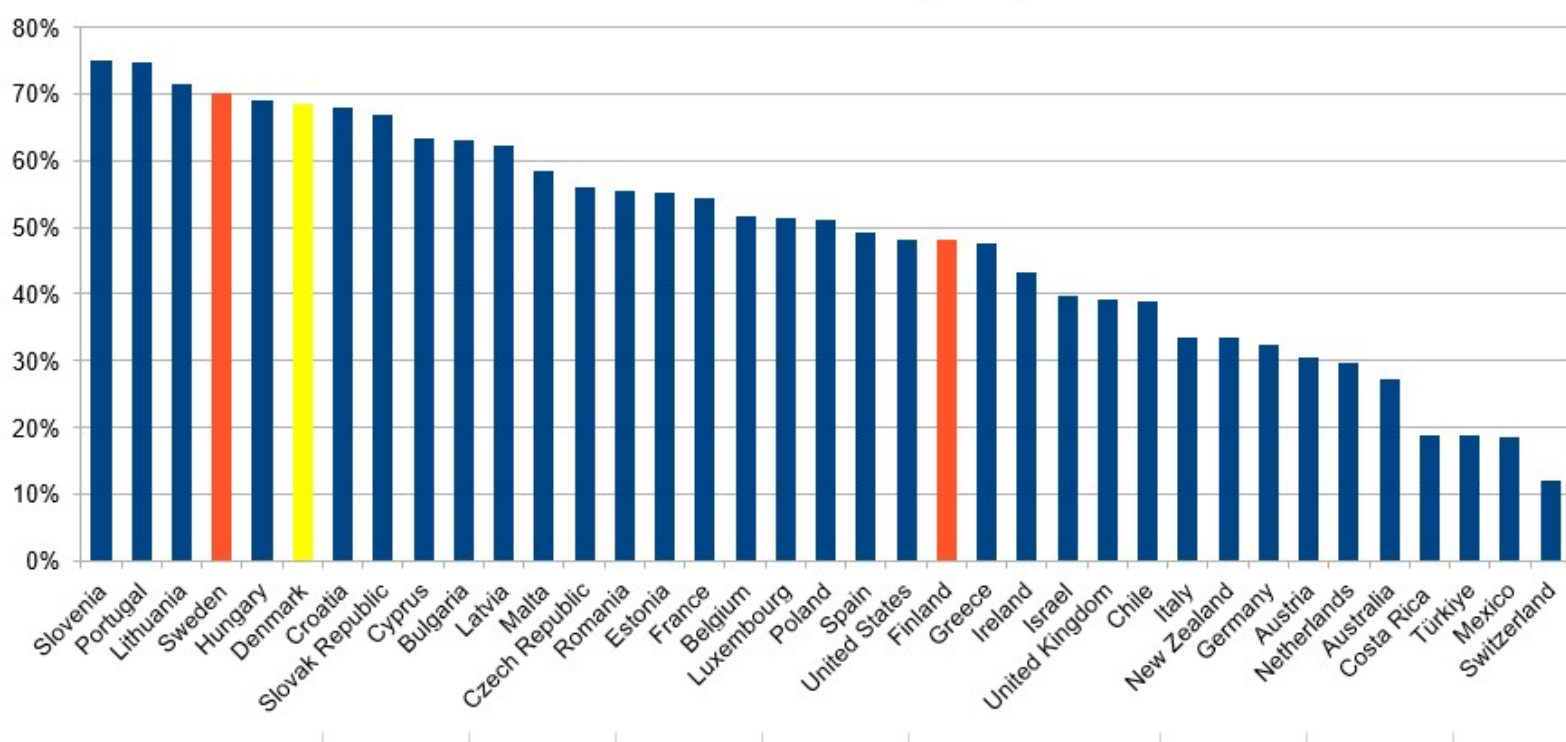
Til gengæld ligger Danmark markant højere målt på andelen af kvinder i fuldtidsarbejde relativt til andre OECD-land (13 ud af 36) end mænd i fuldtidsarbejde, hvor vi ligger i bunden (31 ud af 36).

⁶ OECD Labour Force Surveys, <https://stats.oecd.org/>

Danske familier med børn arbejder meget

Det danske arbejdsmarked og dansk familiepolitik baserer sig på en høj erhvervsfrekvens for både mænd og kvinder. Pointen i denne sammenhæng er, at det derfor er arbejdsbyrden på husstandsniveau for et par med børn, som er relevant i forhold til de familiepolitiske udfordringer, der står i centrum af debatten om familien som institution og særligt børnefamiliers vilkår.

Andel af par med børn hvor begge forældre arbejder fuldtid ifølge OECD's definition (år 2021 eller nærmeste tidligere år)

Figur 2: Andel af par med børn hvor begge forældre arbejder fuldtid ifølge OECD's definition (år 2021 eller nærmeste tidligere år)

Ser vi på andelen af par med børn i alderen 0-14 år, hvor begge forældre arbejder fuldtid (figur 2), ligger Danmark ikke i midterfeltet, sådan som det var tilfældet for arbejdsstyrken mellem 25-54 år som helhed.⁷

Her ligger Danmark i toppen på en 6. plads ud af 37 lande i opgørelsen. Andelen af danske par med børn, hvor begge forældre arbejder fuldtid, udgør 68,6 procent.

Her befinder vi os populært sagt på niveau med en række af de lande i figur 1, hvor flest i det hele taget arbejder fuldtid. Danske børnefamilier arbejder ikke mindre men mere end børnefamilier i andre OECD-lande, hvis vi ser på fuldtidsbeskæftigelse.

⁷ OECD Family Database, <https://www.oecd.org/els/family/database.htm>

Dette gælder også for danske småbørnsfamilier

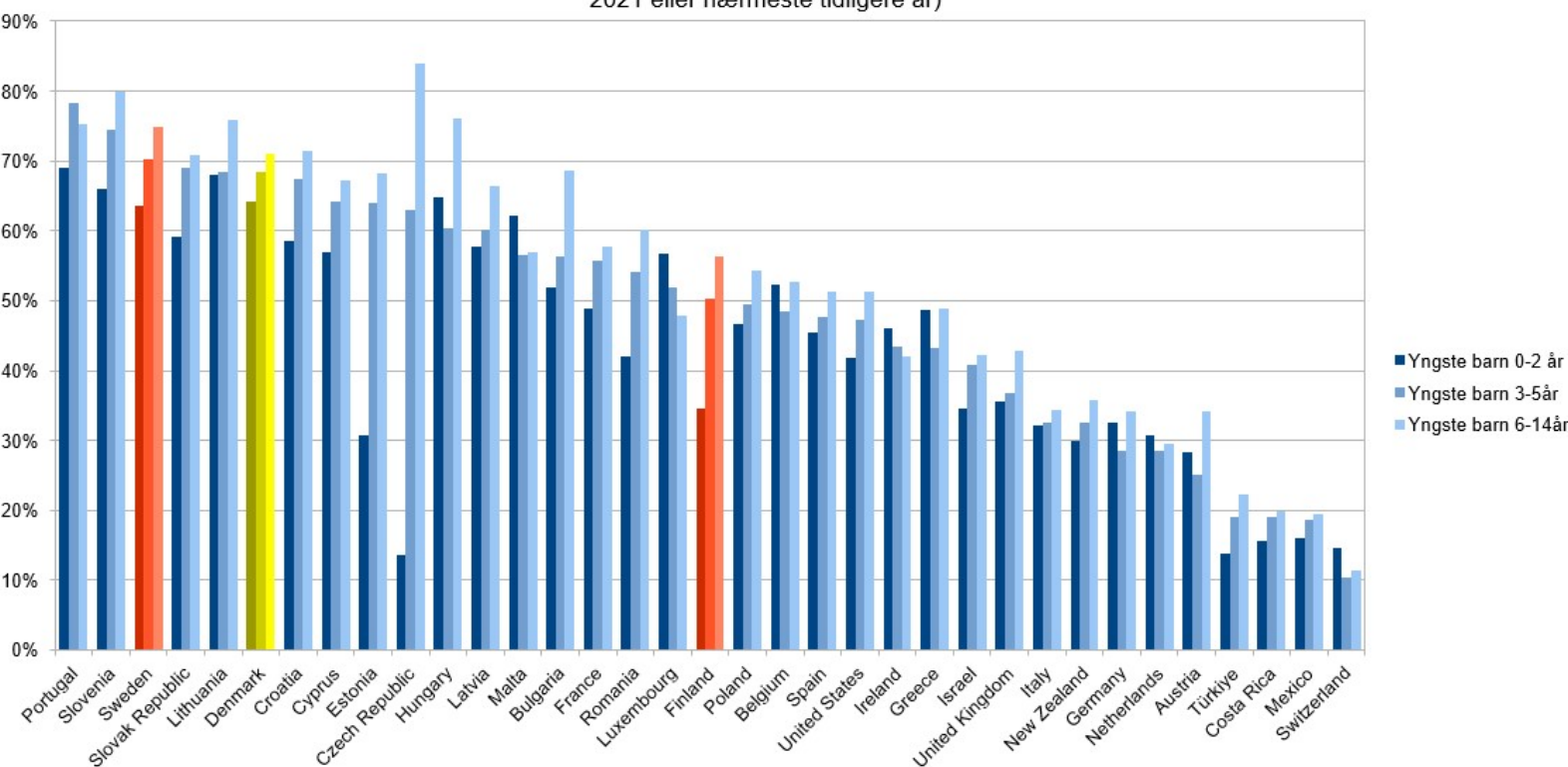
Det samme billede tegner sig, hvis vi ser specifikt på småbørnsfamilierne. I figur 3 skelnes der mellem yngste barns alder (0-2 år, 3-5 år, 6-14 år). Andelen af danske par med yngste barn i alderen 0-2 år, hvor begge har fuldtidsarbejde, ligger på 64,2 procent.

For par med yngste barn i alderen 3-5 år er det 68,5 procent og for yngste barn i alderen 6-14 er tallet 71,1 procent.

Danske småbørnsfamilier har altså en tung arbejdsbyrde relativt til småbørnsfamilier i andre OECD-lande.

Og selvom småbørnsfamiliers arbejdsbyrde er lettere end arbejdsbyrden for 25-54-årige i det hele taget, så ligger sidstnævnte gruppe i midterfeltet i OECD, mens småbørnsfamilierne ligger i top. Disse tal angår kun lønarbejde og tager således ikke højde for en eventuel ekstra arbejdsbyrde vedrørende pasning og omsorg for børnefamilier.

Andel af par med børn hvor begge forældre arbejder fuldtid ifølge OECD's definition opdelt på yngste barns alder (år 2021 eller nærmeste tidlige år)

Figur 3: Andel af par med børn hvor begge forældre arbejder fuldtid ifølge OECD's definition opdelt på yngste barns alder (år 2021 eller nærmeste tidlige år)

Familiepolitiske perspektiver

Danske familier med småbørn ligger altså i top, når det gælder fuldtidsarbejde, hvis vi sammenligner med OECD-landene. Det skal ses i lyset af, at Danmarks andel af fuldtidsbeskæftigede blandt 25-54-årige generelt ikke ligger højt i OECD. Vi har indrettet et arbejdsmarked, hvor byrderne er stablet relativt tungt på børnefamiliernes skuldre. Dette er relevant i forhold til debatten om danskernes arbejdsmoral og i forhold til debatten om fertilitetskrisen.

Billedet af danske børnefamiliers relativt tunge arbejdsbyrde i denne analyse bekræftes, hvis man i stedet for kategorier som deltidsarbejde og fuldtidsarbejde, ser på hvor mange timer, folk arbejder.

Dette er blevet påvist i en analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd i 2023. Undersøgelsen peger desuden på, at Danmark skiller sig ud fra andre EU-lande derved, at danske børnefamilier kun arbejder en lille smule mindre end parfamilier uden børn, mens forskellen i de fleste andre EU-lande er markant større. Unge par med og uden børn arbejder således omtrent det samme i Danmark.⁸

I forhold til den udbredte tematisering af danskernes angiveligt svigtende arbejdsindsats, er det desuden relevant at anføre, at danskerne i 2023 faktisk præsterede det største antal arbejdstimer, der nogensinde er blevet opgjort. Rockwoolfonden har desuden peget på, at kritikken af danskernes faldende arbejdstid på individniveau er problematisk, idet arbejdstiden ikke er faldet på individniveau over en længere årrække.⁹

At danske børnefamilier ligger i top i OECD, mens aldersgruppen 25-54-årigesom helhed ligger i midterfeltet, rejser i det mindste spørgsmålet, om det er rimeligt, hvis danske børnefamilier skal betale prisen for et politisk ønske om mere arbejdskraft. I forhold til spørgsmålet om at adressere den truende demografiske krise rejser det desuden spørgsmålet om vi gør nok for at tænke familiepolitikken ind i andre politikområder som arbejdsmarkeds- og skattepolitik.

⁸ Sofie Holme Andersen, Troels Lund Jensen. "Arbejdstiden blandt danske børnefamilier er højere end i de fleste andre vestlige EU-lande", Arbejderbevægelsens Erhvervsråd 2023: <https://www.ae.dk/analyse/2023-09-arbejdstiden-blandt-danske-boernefamilier-er-hoejere-end-i-de-fleste-andre-vestlige>

⁹ Anders Bruun Jonassen, "Er arbejdstiden virkelig faldende, Rockwool fondens analyseenhed 2023: <https://rockwoolfonden.dk/udgivelser/er-arbejdstiden-virkelig-faldende>; "Udvikling i antal præsterede arbejdstimer", tal for 4. kvartal 2023: <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/arbejde-og-indkomst/beskaeftigede/arbejdstidsregnskab>